

**Українська мова в
судово-процесуальній сфері.
Навчально-практичний
посібник. Видання друге**

У посібнику системно охоплено всі аспекти мовлення – від фонетико-орфоепічних норм сучасної української літературної мови до особливостей слововживання.

Викладено основні вимоги до оформлення документів. Теоретичний матеріал подано в таблицях і схемах, що дає змогу читачам зосередити увагу на відомостях про складні випадки вживання мовних засобів у судово-процесуальній сфері та на особливостях оформлення ділових паперів.

Для суддів, кандидатів на посаду судді, працівників апаратів судів та всіх, хто цікавиться культурою українського ділового мовлення.

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

КАБИШ О. О.

УКРАЇНСЬКА МОВА В СУДОВО- ПРОЦЕСУАЛЬНІЙ СФЕРІ

Навчально-практичний посібник

*Друге видання,
перероблене і доповнене*

ІЄ ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • Алерта • 2020

УДК 811.161.2'276.6:34

К12

*Рекомендувала до друку Науково-методична рада
Національної школи суддів України
(протокол № 3 від 15 червня 2020 року)*

Рецензенти:

Стишов О. А. – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка;

Шаповалова О. А. – кандидат юридичних наук, начальник відділу підготовки викладачів (тренерів) – радник Національної школи суддів України, суддя Верховного Суду України у відставці, заслужений юрист України;

Ковтюк Є. І. – головний науковий співробітник відділу «Тестологічний центр» Національної школи суддів України, суддя Верховного Суду України у відставці.

Кабиш О. О.

К12 Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. Друге вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2020. 152 с.

ISBN 978-617-566-623-4

У посібнику системно охоплено всі аспекти мовлення – від фонетико-орфоепічних норм сучасної української літературної мови до особливостей слововживання. Викладено основні вимоги до оформлення документів. Теоретичний матеріал подано в таблицях і схемах, що дає змогу читачам зосередити увагу на відомостях про складні випадки вживання мовних засобів у судово-процесуальній сфері та на особливостях оформлення ділових паперів.

Для суддів, кандидатів на посаду судді, працівників апаратів судів та всіх, хто цікавиться культурою українського ділового мовлення.

УДК 811.161.2'276.6:34

ISBN 978-617-566-623-4

© Кабиш О. О., 2020.

© Видавництво «Алерта», 2020.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
1. ВСТУП	8
1.1. Поняття державної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови, форми її реалізації.....	8
1.2. Норми літературної мови. Типи мовних норм.....	9
2. ФОНЕТИКО-ОРФОЕПІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДДІ ... 11	
2.1. Засоби милозвучності української мови. Чергування <i>у – в, і – й, з – зі – із</i>	11
Чергування <i>У – В</i>	11
Чергування <i>І – Й</i>	13
Чергування <i>З – ІЗ – ЗІ</i>	14
2.2. Правила наголошування слів в українській мові.....	14
Особливості наголошування іменників.....	15
Особливості наголошування прикметників, числівників та займенників.....	17
Особливості наголошування дієслів.....	18
Особливості наголошування прислівників.....	18
3. ГРАМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДДІ	21
3.1. Особливості вживання та відмінювання іменників.....	21
3.1.1. Уживання родових форм іменників в офіційно-діловому стилі.....	21
3.1.2. Рід іменників на позначення осіб за професією, посадою, званням, соціальним статусом.....	22
3.1.3. Відмінювання іменників.....	23
3.1.4. Поділ іменників на відміни та групи відмінювання.....	24
3.1.5. Закінчення іменників чоловічого роду другої відміни в родовому відмінку однини.....	26
3.1.6. Закінчення іменників чоловічого роду другої відміни в давальному відмінку однини.....	31
3.1.7. Закінчення іменників третьої відміни в родовому відмінку однини.....	32
3.1.8. Кличний відмінок. Звертання, що складаються з кількох назв.....	32

3.1.9. Відмінювання прізвищ	35
Відмінювання прізвищ іншомовного походження.....	38
3.1.10. Відмінювання імен.....	38
3.1.11. Творення імен по батькові.....	40
Зразки відмінювання чоловічих і жіночих імен та по батькові	40
3.1.12. Відмінювання географічних назв	41
3.1.13. Відмінювання абревіатур	44
3.1.14. Рід абревіатур	45
3.2. Особливості вживання прикметників	47
3.2.1. Поділ прикметників на групи відмінювання.....	47
3.2.2. Творення ступенів порівняння якісних прикметників ..	48
3.3. Особливості відмінювання та вживання числівників	49
3.3.1. Розряди числівників за значенням та будовою	50
3.3.2. Особливості відмінювання числівників.....	50
Відмінювання кількісних числівників.....	50
Відмінювання порядкових числівників.....	54
3.3.3. Сполучення числівників з іменниками	55
3.3.4. Уживання числівників для позначення часу.....	58
3.4. Особливості вживання займенників	59
3.5. Особливості вживання дієслів	60
3.5.1. Дієслівні форми.....	60
3.5.2. Безособові форми на <i>-но</i> , <i>-то</i>	61
3.5.3. Уживання дієслів на <i>-ся</i>	62
3.5.4. Творення та вживання форм наказового способу дієслів	64
3.5.5. Особливості вживання дієприкметників	65
3.5.6. Уживання віддієслівних іменників.....	67
3.6. Особливості вживання прийменників.....	70
3.6.1. Групи прийменників за будовою та походженням.....	71
3.6.2. Уживання прийменника <i>по</i>	71
3.6.3. Прийменники з – <i>до</i> (<i>по</i>) для часових позначень.....	73
3.6.4. Уживання прийменника <i>до</i> в поєднанні з числівниково-іменниковою формою	74
3.6.5. Уживання прийменника <i>при</i>	75
3.6.6. Похідні прийменники	76

3.7. Складні випадки синтаксичного керування в текстах документів	77
3.8. Складні випадки синтаксичного узгодження в офіційно-діловому стилі	79
3.8.1. Узгодження підмета з присудком під час вибору роду іменника	79
3.8.2. Узгодження прикладок – власних назв	80
3.8.3. Узгодження означень	82
3.8.4. Узгодження підмета з присудком під час вибору числа іменника	82
4. ОРФОГРАФІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДДІ.....	84
4.1. Уживання великої літери у власних назвах	84
4.2. Правопис складних слів (загальні правила)	91
4.3. Правопис прізвищ та імен слов'янського походження	94
4.3.1. Правопис м'якого знака та апострофа в прізвищах слов'янського походження	98
4.4. Правопис російських та білоруських імен	99
5. ПУНКТУАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДДІ	100
5.1. Розділові знаки в простому реченні	100
5.1.1. Тире між підметом і присудком	100
5.1.2. Тире на місці пропущеного члена речення.....	101
5.1.3. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами речення та узагальнювальними словами	102
Розділові знаки в реченнях з однорідними та неоднорідними прикладками	105
5.1.4. Розділові знаки в реченнях з відокремленими членами речення	105
5.1.5. Розділові знаки в реченнях із вставними та вставленими компонентами	109
5.2. Розділові знаки у складному реченні	110
5.2.1. Розділові знаки у складносурядному реченні	111
5.2.2. Розділові знаки у складнопідрядному реченні.....	111
5.2.3. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	112

5.2.4. Пунктуаційне оформлення етикетних форм <i>З повагою, З глибокою повагою та ін.</i>	113
--	-----

6. ЛЕКСИЧНА ТА СТИЛІСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

СУДДІ	115
6.1. Уживання канцеляризмів, мовних кліше та мовних штампів у судово-процесуальних документах	115
6.2. Рекомендації щодо вживання деяких слів, сполучень слів, словосполучень у текстах судових рішень	116

7. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЮВАННЯ

ДОКУМЕНТІВ	126
7.1. Поняття документа	126
7.2. Національний стандарт України. Сфера його застосування	127
7.3. Оформлення окремих реквізитів документів	128
7.4. Оформлення сторінки документа	139
7.5. Способи виділення окремих частин тексту	142
7.6. Оформлення цифрової інформації в документах	143
7.7. Графічні скорочення. Типи графічних скорочень	147
Правила скорочування слів і словосполучень	148
7.8. Мовні засоби текстового зв'язку	149
Використана література	150
Стандарти	151

Навчальне видання

Кабिश Оксана Олександрівна

УКРАЇНСЬКА МОВА В СУДОВО-ПРОЦЕСУАЛЬНІЙ СФЕРІ

Навчально-практичний посібник

*Друге видання,
перероблене і доповнене*

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О.В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В.С. Жиборовський

Підписано до друку 25.06.2020 р. Формат 60x84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 8,84.
Наклад 2000 прим.

Видавництво «Алерта»

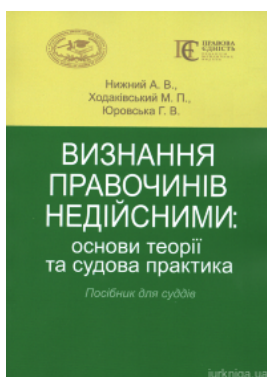
04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, 223-15-30; (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: www.alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.

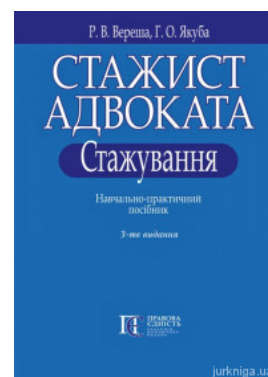
Книги, які можуть вас зацікавити

Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів

Кримінальний кодекс України

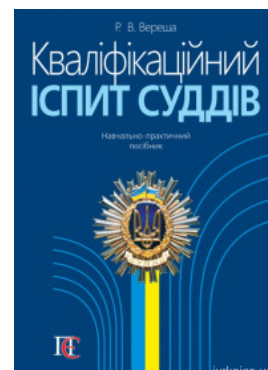
Стажист адвоката. Стажування. Навчально-практичний посібник. Видання друге

Український правопис: нова редакція. Навчальний посібник

Адвокатська техніка (підготовка до процесу і методики переконання)

Кваліфікаційний іспит суддів: навчально-практичний посібник. Видання четверте

Перейти до галузі права
Судова практика

[Перейти на сайт →](#)